

Com ens veuen els alemanys?

PERE GRAU

Un bon amic, el novel·lista Joan Agut, creu que per a molts lectors de LLENGUA NACIONAL és, a ben segur, interessant de saber com ens veu la gent d'altres països, i m'ha suggerit que, essent així que ja fa quarantaset anys que visc a Alemanya, podria parlar de com ens veuen els alemanys. Elevar unes experiències personals, forçosament limitades, a l'altura d'una tesi general pot ser no sols arriscat sinó fins i tot presumptuós. Així, si m'atreveixo a tocar el tema, només puc fer-ho amb un caràcter esquemàtic, de pinzellades potser casuals. Tanmateix, no crec que les meves observacions en tots aquests anys deformin gaire la realitat.

Per començar, parlar dels alemanys en general és, ja de principi, una base falsa. A Alemanya –suposo que com en tots els països– hem de separar potser tres grups. El primer, que és alhora el més reduït –siguem sincers: extremadament minoritari– és el dels catalanòfils declarats, dels quals l'exponent més conegut a casa nostra és el Dr. Till Stegmann. En formen part tant els lingüistes que tradueixen obres catalanes a l'alemany, com un nombre molt reduït de joves que estudien el català a les universitats alemanyes on es pot estudiar (que, com se sap, són més que no pas a Espanya, fora dels Països Catalans).

A part d'aquest grup, si fa trenta anys hagués hagut d'escriure aquest article hauria hagut de dir honradament que els alemanys ni ens veuen. Recordo prou bé com havia de picar pedra explicant a la gent una vegada i una altra que a Espanya hi vivien quatre nacions i que la meua llengua no era «l'espanyol» sinó el català, que era (la meua explicació estàndard) tan diferent de l'espanyol com ho és el suec de l'alemany. Hi havia d'insistir, perquè la primera reacció dels meus interlocutors era la de suposar que el català era una mena de bavarès, és a dir, un dialecte més o menys diferenciat de la «llengua de debò». I hi havia molta gent del carrer que ni sabia localitzar on era Catalunya, com una coneguda de la meua dona que em va etzibar (sense

cap mena de mala intenció) que ella confonia sempre Catalunya amb Andalusia i Anatòlia.

Avui, afortunadament, la situació ha canviat, encara que no sigui ni de lluny la que jo voldria: que la gent de la meua segona pàtria conegués prou a fons la que tinc per primera. Ara bé, crec que (a part dels catalanòfils ja citats) els alemanys es poden dividir en dos grans grups. El primer, per desgràcia potser el més nombrós, és el de la gent de menys cultura, tant la que no ha estat mai a casa nostra com la que, si hi ha estat, ha fet de turista de platja i discoteca, sense preocupar-se de com és el país on ha anat a banyar-se. Amb aquests no hi ha res a fer.

El segon grup és el que personifica el canvi gradual que hi ha hagut, sobretot en els darrers vint o vint-i-cinc anys, en el grau de coneixement de Catalunya i dels seus problemes, sobretot des de les Olimpíades a Barcelona, que, en aquest aspecte, van ser un pas de gegant. És la gent que s'ha fixat que a Catalunya els rètols no eren en espanyol, i que molts dels habitants del lloc on passaven les vacances parlaven en una altra llengua, i que s'han fixat (ni que això sigui anecdòtic i no pas essencial) que la gent ballava una dansa fent anella, que no havia vist enlloc més. Aquest grup de gent és el que ha llegit de tant en tant els diaris seriosos alemanys (no en la premsa de bulevard) els esforços dels catalans per aconseguir almenys una plena autonomia i els entrebancs de tots aquests anys.

El mateix canvi gradual l'han experimentat les notícies sobre Catalunya en la premsa i a la televisió. Quan el tema venia a tomb, la prohibició del català en temps de Franco s'havia citat sempre, però els problemes de Catalunya no van començar a tractar-se amb més objectivitat fins després de la gran manifestació de l'Onze de Setembre de 1977. Aquesta va ser la primera de les diverses vegades que he escrit als mitjans alemanys, quan la deien massa gruixuda, procurant d'aclarir les coses d'una manera civilitzada. A la televi-

sió, el presentador de l'emissió on es va parlar d'aquella manifestació (un periodista molt bo, dels millors que hi havia a Alemanya en aquell temps) va dir-hi, parlant del mar de senyeres que s'hi veien: «Per tal de refermar les seves reclamacions democràtiques, els catalans s'han inventat fins i tot una bandera, amb la qual volen diferenciar-se de la resta del país...» Quan va respondre la meua carta, on li explicava que la senyera era potser la més vella de les actuals banderes europees, l'home em va assegurar, tot penedit, que fallades com aquesta no es repetirien.

Vull recalcar altra vegada que el grup d'alemanys que més o menys coneix la diferenciació entre Catalunya i la resta d'Espanya, el forma gent d'un nivell de cultura força alt, que llegeix els diaris seriosos del país, els quals influeixen, naturalment, en la visió que els lectors tinguin del problema. I aquí sorgeix un factor que ens és clarament desfavorable: els corresponsals d'aquests diaris viuen, per regla general, a Madrid i estan extremadament influenciats pel punt de vista del govern central espanyol, la qual cosa fa que gairebé sempre parlin una mica despectivament dels *radical-separatistes* d'ERC o dels *nacional-regionalistes* de CiU (per cert, apliquen el mateix qualificatiu al PNB). El diari de més prestigi d'Alemanya, tant nacionalment com internacionalment, és el *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (*Diari General de Frankfurt*), citat sempre amb l'abreviatura FAZ. El FAZ té a Espanya quatre corresponsals, un per a política, un per a cultura, un per a economia i un per a turisme. Els corresponsals per a política (abans, durant més de vint anys, Walter Haubrich, i ara, des de fa cosa de quatre, Leo Wieland) han estat sempre, com dic abans, molt influenciats pels seus informants a Madrid. Haubrich era una mica més objectiu (era un admirador de les qualitats d'home d'Estat de Jordi Pujol), Wieland se situa sempre més decididament al costat de la visió madrilenya i té tendència a admetre com a bones moltes de les tesis del PP, que als catalans ens fan posar els pèls de

punta. El corresponsal de cultura, el doctor. Paul Ingendaay, és força més equànim, encara que vaig haver de protestar també d'un article seu. Tant en la seva resposta com una vegada que em va telefonar, em va parlar de les dificultats dels corresponsals per a mantenir l'equilibri entre dos punts de vista tan oposats com el d'Espanya i el dels catalans i per a poder destriar el gra de la palla, ja que «tots tenen una part de raó». Fins i tot em va dir: «Quan parlo amb amics catalans considero un dèficit meu no poder-ho fer en la seva llengua.»

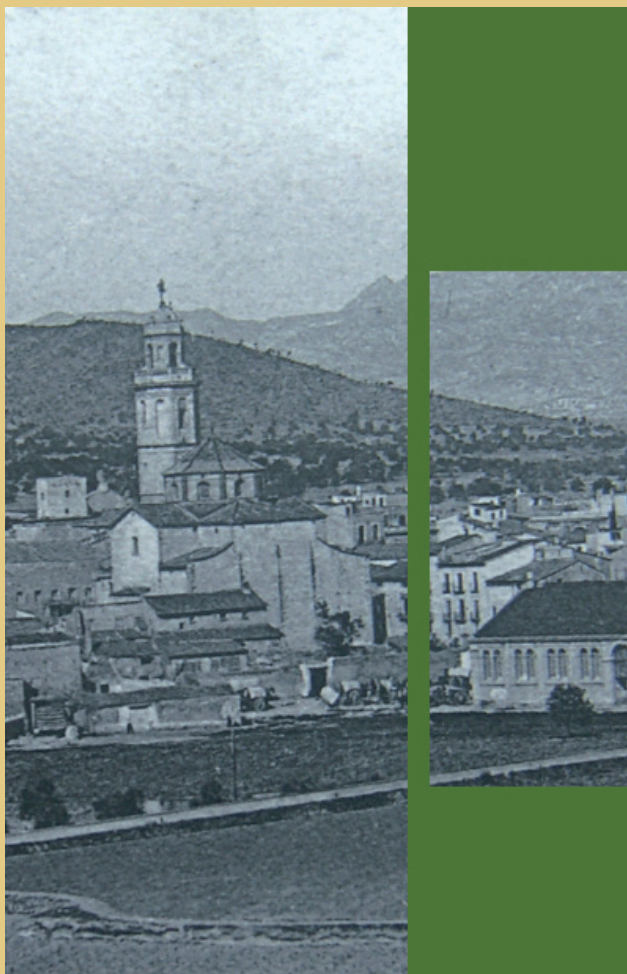
Crec que, si volem que els alemanys tinguin una visió més real del nostre país (i això val per a tots els països), la primera cosa que haurien de fer les nostres institucions, tant polítiques com socials, seria la d'invitar sovint els periodistes estrangers, buscar el diàleg amb ells, informar-los objectivament (sense exageracions, que serien perjudicials) dels motius de les reivindicacions catalanes i justificar amb fets clars per què parlem dels greuges que la nostra nació

sofreix (per cert, el senyor Wieland, parlant de Catalunya o del País Basc, sempre posa la paraula «nació» entre cometes, com si fos una idea eixelebrada d'uns quants arrauxats). CiU (el PSC no em va contestar) em va indicar que més d'una vegada s'ha intervingut quan un corresponsal estranger l'ha dita massa grossa. Però aquesta política de simple reacció crec que és insuficient i que, com ja he dit, tant els nostres partits nacionalistes com les institucions socials, econòmiques i culturals haurien de cuidar molt més aquest vessant de formació *d'opinió* a l'estranger.

Tornant, però, al grup de la població alemanya que està més assabentada de la diferenciació de Catalunya (almenys, des de fa pocs anys, el Barça i l'Espanyol ja són equips *catalans*), que ens conegui més no vol pas dir que estigui d'acord amb les reivindicacions catalanes. Per a la majoria, la fragmentació dels estats actuals i fins i tot una autonomia *excessiva* no s'adiuen amb els temps actuals. Aquesta actitud té

el seu fonament en la història alemanya i en la visió negativa que tenen la majoria dels alemanys del seu propi passat abans de la unificació del segle XIX, de la fragmentació en estats mitjans, petits o minúsculs, que eren una barrera per al desenvolupament, tant econòmic com de les llibertats individuals. Aquest reflex l'apliquen sovint inconscientment a la nostra situació d'avui, i això, entre altres coses, fa que Catalunya no pugui esperar pas ni gaire ajuda ni gaire comprensió de la classe política alemanya. No ens fem gaires il·lusions: el problema català és un afer d'extraordinària importància per als catalans; per als altres pobles d'Europa és un petit afer local, molt per sota dels problemes generals del món. Com si diguéssim, una brossa a l'ull, més aviat empipadora.

Ens cal encara molta feina, picar molta pedra, i sobretot no escridassar mai els altres, ans convèncer i raonar molt civilitzadament. I que Déu hi faci més que nosaltres. ♦

La memòria del Vendrell *Històries de vida dels seus vilatans*

de

Roser Rovira Canela

Accèssit de la Beca d'Investigació Jaume Ramon i Vidales 2002

Aquest llibre, coeditat per l'Ajuntament del Vendrell i el *Diari del Baix Penedès*, vol contribuir a emmagatzemar i a reconstruir la memòria dels fets històrics del Vendrell de final dels anys vint del segle XX fins als tres primers anys del segle XXI, a partir de les entrevistes que ha fet l'autora a diferents persones de la vila.

El llibre es pot adquirir a les llibreries del Vendrell i al Patronat Municipal de Serveis Culturals (tel. 977 66 56 84).

**AJUNTAMENT
DEL VENDRELL**